

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 73354-01-25 חממי נ' בן-אמו ואח'

תיק חיצוני:

מספר בקשה: 5

לפני כבוד הרשם בכיר איתי שרון

מבקש מדינת ישראל – מנהל מס ערך מוסף – רחובות
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז מרכז (אזרחי)

נגד

משיב ארז חממי
ע"י ב"כ עוה"ד עוזי אהרוני

החלטה

1 לפניי בקשת המבקש (הנתבע 3 בהליך העיקרי) לסילוק התביעה על הסף.

2 1. עסקינן בתביעה אזרחית אשר הוגשה על ידי המשיב (התובע בהליך העיקרי) כנגד הנתבעים 1 – 2
3 וכנגד המבקש, בגדרה עתר המשיב לסעד כספי בסך 205,962 ₪ וכן לצו עשה המורה לנתבעים 1 – 2
4 לחתום על ייפוי כוח לטובת המשיב, לצורך פנייה למבקש בבקשה להשבת כספי המע"מ ששילם
5 לנתבעים 1 - 2.

6 2. על פי הנתען בכתב התביעה (בתמצית), הנתבעים 1 - 2 מכרו למשיב ולאחרים זכויות במקרקעין
7 וגרמו לו לשלם סכום למע"מ למרות שלא הייתה חובה לשלמו. בהסכם המכר נקבע, לדרישת
8 הנתבעים 1 – 2 וב"כ, כי על כל תשלום יחול מע"מ כדין. המשיב הסתייג מכך אולם הנתבעים 1 – 2
9 סירבו לקבל את נימוקי המשיב. המשיב שילם את המע"מ לנתבעים 1 - 2 בידיעה כי לאחר סיום
10 העסקה יפנה למבקש ויבקש השבת המע"מ.

11 3. ביום 26.2.25, ניתן תוקף של פסק דין להסדר פשרה שנערך בין המשיב לנתבעים 1 – 2, בגדרו הוסכם
12 בין היתר, כי הנתבעים 1 – 2 מייפים את כוחו של ב"כ המשיב לפנות בשם המבקש בקשר להשבת
13 המע"מ, כי הנתבעים 1 – 2 ממחים למשיב את כספי החזר המע"מ ככל שיושבו ומתחייבים לשתף
14 פעולה ולחתום על כל מסמך שיידרש לצורך ביצוע ההוראות האמורות.

15 תמצית טענות הצדדים

16 4. לטענת המבקש, יש לסלק את התביעה על הסף מחמת היעדר יריבות בין המבקש למשיב. בהקשר
17 זה נטען לסודיות המידע ולהיעדר אפשרות להעביר את הזכות לקבלת החזר מע"מ, ככל שישנה. עוד
18 נטען, כי יש לסלק את התביעה על הסף מחמת אי-מיצוי ההליכים הקבועים בחוק מס ערך מוסף,

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 73354-01-25 חממי נ' בן-אמו ואח'

תיק חיצוני:

- 1 תשל"ו-1976 (להלן: "החוק"), שעה שהמשיב לא הגיש השגה או ערר כנדרש וככל שהיה עושה כן,
2 היה עליו לנקוט בהליך ערעור כקבוע בחוק. המבקש סבור כי אין ממש בטענה כי יש להתיר את
3 ניהול ההליך בעילת עשיית עושר שלא במשפט, שכן שאלה זו כפופה לסוגיית החבות וטעונה בירור
4 במסגרת מיצוי ההליכים.
- 5 .5 המשיב (התובע) התנגד לבקשה וביקש לקבוע דיון בה, בטענה כי הנתבעים 1 – 2 מפרים את ההסכם
6 שנערך עימם וניתן לו תוקף של פסק דין. המשיב הוסיף וטען להפרת חובת תום הלב המוגברת
7 המוטלת על המבקש, זאת בהינתן כי איים על הנתבעים 1 – 2 כי אם יחתמו על מסמך ויתור
8 הסודיות, ייפתח נגדם הליך של בדיקת שומות המס – מס הכנסה ומס שבח.
- 9 אשר לטענה בדבר היעדר יריבות וחובת מיצוי ההליכים, המשיב טוען כי מאחר שהנתבעים 1 – 2
10 אינם עוסקים וכיוון שהעסקה אינה חבה במע"מ ולתובע אין יריבות עם הנתבע 3 במישור הליכי
11 השגה או ערר מס אך כספו מצוי בידי המשיב – קמה לו עילת תביעה בעילת עשיית עושר ולא
12 במשפט. המשיב שילם את המע"מ בעוד הנתבעים 1 – 2 שימשו כצינור להעברת המע"מ בלבד. טענת
13 המבקש כי המשיב לא חייב במס היא הנותנת כי בין הצדדים עילת יריבות בעילת עשיית עושר ולא
14 במשפט. עוד נטען, כי למשיב אין אפשרות להגיש השגה או ערר ולכן הדרך היחידה שלו היא לתבוע
15 בעשיית עושר שלא במשפט.
- 16 המשיב מוסיף כי כל עוד לא יצאה שומה, או קביעת מס, לא ניתן לנקוט בהליכים הקבועים בחוק.
17 הנתבעים 1 – 2 אינם עוסקים ולכן גם לא ניתן להוציא להם שומה. המשיב סבור כי מיצוי ההליכים
18 אינו משפיע על העילה העצמאית העומדת למשיב ושאלת מיצוי ההליכים תיבחן לאחר קיום דיון
19 לגופה של הפנייה בשם הנתבעים 1 – 2.
- 20 .6 המבקש הגיש תגובה לתשובת המשיב, בגדרה הכחיש את הטענה לאיזומים על הנתבעים 1 – 2.
21 בהקשר זה נטען כי המשיב לא היה צד לשיחות הטלפון בין ב"כ המבקש לנתבעים 1 – 2. המבקש
22 הוסיף וטען, כי אין למבקש שיקול דעת בכל הנוגע לחובת הסודיות האוסרת מסירת מידע למי שאינו
23 צד להליכי המס. אשר לטענה כי למשיב אין דרך אחרת לדרוש את הכספים ששולמו, צוין כי סכום
24 המס, ככל ששולם, אינו כספו של המשיב כי אם כספם של הנתבעים 1 – 2. עוד נטען כי אין ממש
25 בטענה שלמשיב עילת תביעה בעשיית עושר שלא במשפט, שכן גם בהנחה שיוכח כי שולם מע"מ,
26 ההתעשרות הנתענת לא באה למבקש מן המשיב, כי אם מהנתבעים 1 – 2 והשאלה אם מדובר
27 בהתעשרות שבדין אם לאו, טעונה בירור באמצעים הקבועים בחוק בלבד. אף אם ייקבע כי משניתן
28 פסק הדין החלקי, הנתבעים 1 – 2 הפכו מיוצגים על ידי המשיב, היה על המשיב למצות הליכים
29 בשם הנתבעים 1 – 2, להחתים אותם על טופס ויתור סודיות, לקבל מידע האם שולם מס והאם יש
30 נסיבות אחרות המקימות חבות במס. ככל שהיה מתברר כי שולם מס והמשיב יטען להיעדר חבות
31 במס, היה עליו להגיש בשם הנתבעים 1 – 2 דו"ח מתקן או משלים, ככל שבקשת החוזר הייתה

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 73354-01-25 חממי נ' בן-אמו ואח'

תיק חיצוני:

נדחית, היה עליו לפנות לבית המשפט המחוזי ולערער על ההחלטה בהתאם להוראות החוק. אשר
לטענה כי הנתבעים 1 – 2 אינם בגדר עוסק, מידע זה אינו ידוע למשיב. עוסק הוא גם מי שעשה
עסקת אקראי, חייב במס הוא המוכר וככל שאדם חייב במס, עליו להגיש דו"ח בהתאם להוראות
סעיף 67 או 71 לחוק. המבקש מוסמך לסרב לקבל דו"ח בהתאם להוראות סעיף 74 ועל הסירוב
לקבלת הדו"ח ניתן להגיש השגה וערעור בהתאם להוראות החוק. סעיף 39 לחוק קובע כי סירוב
להחזר מס דינו כסירוב לקבלת דו"ח והוראות סעיפים 74 ו-83 חלות עליו.

דיון והכרעה

- 7
- 8 7. כידוע, סילוק תובענה על הסף על הסף בטרם התבררה לגופה, לא ייעשה אלא במקרים בהם ברור
9 על פניהם של דברים, כי גם אם תוכחנה מלוא הטענות בכתב התביעה, אין אפשרות של ממש כי
10 התובע יוכל לקבל את הסעד המבוקש על ידו (ר' רע"א 410/11 סלאום פיתוח והשקעות בע"מ נ'
11 רו"ח ברדיצ'ב (3.10.2011) פסקה 34; רע"א 6938/19 אילני נ' ברוך (20.8.2020) פסקה 22; ע"א
12 7547/99 מכבי שירות בריאות נ' דובק בע"מ, פ"ד סה(1) 144). עת נדרש בירור עובדתי לשם הכרעה
13 בבקשה לסילוק על הסף, יש בכך כדי להצדיק את דחיית הבקשה, לצורך קיומו של בירור עובדתי
14 במסגרת ההליך גופו (ר' למשל: רע"א 6953/20 נת"ע נתיבי תחבורה עירוניים להסעת המונים
15 בע"מ נ' לזר - ב.י. מדידות הנדסיות בע"מ (5.1.2021) פס' 12 לפסק דינו של כב' השופט גרוסקופף).
- 16 8. אשר לבקשת המשיב לקיים דיון בבקשה, בקשה זו נעוצה בטענה כי הנתבעים 1 – 2 הפרו את פסק
17 הדין שבו ניתן תוקף להסדר שנערך בין המשיב לנתבעים 1 – 2. טענה זו אינה מצביעה על טעם
18 המצדיק קיומו של דיון בגדרי הבקשה לסילוק על הסף - היא נעוצה במישור היחסים שבין הנתבעים
19 1 – 2 למשיב ואין בה כדי להצביע על נתון המצריך בירור עובדתי או צורך אחר בקיומו של דיון. יתר
20 על כן, מעיון בבקשה, בתשובה ובתגובה לתשובה, עולה כי המחלוקת הניטשת בגדרי הבקשה
21 לסילוק על הסף היא מחלוקת משפטית שאיננה כרוכה בבירור עובדתי המצריך דיון. בנסיבות אלו,
22 לא מצאתי לקיים דיון בגדרי הבקשה לסילוק על הסף. אין בכך משום הבעת עמדה לגופה של טענת
23 המשיב אשר להתנהלות הנתבעים 1 – 2, סוגיה אשר איננה מתבררת לפניי במסגרת הבקשה
24 הנוכחית (ע"א 3065/22 יעקב נ' שרותי כשרות ושמיטה בד"ץ העדה החרדית ירושלים (17.8.22)
25 פסקה 18).
- 26 9. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים ובכתב התביעה, מצאתי כי יש להיעתר לבקשה ולהורות על מחיקת
27 התביעה מחמת היעדר יריבות ואי-מיצוי ההליכים הקבועים בחוק. ואבהיר.
- 28 10. הוראת סעיף 16 לחוק קובעת כי החייב בתשלום המס הוא המוכר (במכר) או נותן השירות (בשירות).
29 ככל שהחייב בתשלום המס מעוניין לחלוק על ההחלטות שניתנו בעניינו, עליו לנקוט בהליכים

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 73354-01-25 חממי נ' בן-אמו ואח'

תיק חיצוני:

1 הקבועים בחוק, בכללם הגשת השגה, ערר או ערעור, בהתאם לנסיבות העניין ולהוראות החוק (ר'
2 בהקשר זה, בין היתר: ס' 74, 82 ו-83 לחוק).

3 בפסיקת בתי המשפט נקבע לעניין זה, כך:

4 " ... ענין זה מבחינת מהותו, אינו אלא ענינו של נישום בקביעת היקף חבותו במס, ועליו להתברר
5 בדרך המיוחדת שנקבעה לשם כך על ידי החוק ... נישום הרואה עצמו מקופח בשומה זמנית או
6 סופית של המנהל, רשאי להשיג עליהם (סעיף 16 לחוק) ואם לא בא על סיפוקו בהליכי ההשגה,
7 הזכות בידו להגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, שעל פסק דינו ניתן לערער לבית המשפט העליון
8 (סעיף 17 לחוק). זוהי, בקיצור, הפרוצדורה הרגילה שנקבעה על ידי החוק לצורך בירור השאלות
9 הנוגעות לשומת מס העיזבון, ופנייתה של המערערת במישרין אל בית המשפט המחוזי בדרך של
10 תובענה למתן הצהרה נוגדת את הפרוצדורה שנקבעה כאמור" (ע"א 306/78 קרוליק נ' עזבון המנוח
11 פנחס, פ"ד לג (1) 496; ר' גם: ע"א 367/85 מדינת ישראל נ' קיטאי, פ"ד מא (3) 396).

12 "עיננו הרואות, כי הפקודה מתווה מסלול ברור להעלאת טענות באשר למס ששולם ביתר. תחילה,
13 נדרש הנישום לפנות בדרך של השגה לפקיד השומה בבקשה לקבלת החזר מס. ובהמשך, נישום
14 הרואה עצמו מקופח על ידי החלטת פקיד השומה רשאי להגיש ערעור לבית המשפט המחוזי.
15 בשורה של פסקי דין עמד בית משפט זה על העקרון הכללי לפיו כאשר המחוקק מתווה מסלול
16 ברור לבחינת קביעת חבותו של נישום בדמות הליכי השגה ייחודיים בפני גופי ערר, אין הוא יכול
17 להיזקק עוד להליכי התביעה הרגילים ..." (ע"א 2801-06 מואטי נ' פקיד שומה תל אביב 4 (מדינת
18 ישראל) (19.9.07)).

19 "ההלכה הפסוקה עמדה על כך כי משנקבעו בחוק מס הליכים מיוחדים להשגה וערעור לא ניתן
20 לעקוף אותם באמצעות נקיטת הליך משפטי אחר, וכי אין לפנות לבית המשפט לפני מיצוי
21 ההליכים המנהליים שנקבעו בחוק, לרבות הגשת השגה ... עוד נקבע בהלכה הפסוקה כי נקיטת
22 הליך המנוגד לזה שנקבע בחוק המס מצדיק את סילוק ההליך שנקט על הסף. בנסיבות אלו
23 מצאתי שיש להורות על סילוק הערעור על הסף, מהטעם שהוגש מבלי שהוגשה השגה על החלטת
24 המנהל." (ע"מ 53904-01-25 טריו הנדסה בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף (25.1.25) פסקה 20).

25 11. עוד נקבע, כי הגורם שיש בידו לנקוט בהליכים הקבועים בחוק ביחס לחיובו במס, הוא הגורם שחויב
26 במס בלבד, לאמור:

27 "החיוב במס שבח הוטל על המוכרת והיא היחידה שהיתה יכולה להגיש ערר על הקביעה
28 האמורה, לפני ועדת ערר לפי חוק מס שבח מקרקעין. זכות הערר על חיוב במס, עומדת אך ורק
29 למי שחויב בתשלום המס. הקונה אינו נכנס לנעליה של המוכרת, והוא אינו יכול לערר על החיוב

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 73354-01-25 חממי נ' בן-אמו ואח'

תיק חיצוני:

1 בתשלום מס שבח שהוטל על המוכרת. אפילו אם ישלם העורר את המס האמור, לא עומדת לו
2 הזכות להגיש את הערר הנוכחי. (עמ"ש 480/90 לונטל נ' מנהל מס שבח מקרקעין (10.12.91)).

3 "אין מניעה כי במסגרת עסקת מכר, יטול על עצמו קונה מקרקעין לשלם את מס השבח, שלפי
4 סעיף 15 לחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963... חל על המוכר. התחייבות כזו מחייבת את
5 הצדדים לעסקה בינם לבין עצמם, בעוד שהחבות על פי החוק נשארת על מי שהחוק הטיל עליו
6 את חובת התשלום" (עמ"ש 5044/98 סגל נ' מנהל מס שבח מקרקעין חדרה (15.4.99)).

7 "זאת ועוד, מלשון הכתוב בסעיף 15 ברור, כי חובת תשלום מס השבח הוטלה על המוכר. לשון
8 הסעיף ברורה ואין לקרוא בסעיף מה שאין בו. זאת ועוד, כוונת המחוקק ליצור זיקה וקשר ישיר
9 בין המוכר, החייב בתשלום מס השבח, לבין המנהל, עולה גם מן האמור בסעיפים 86, 87(א) ו-88
10 לחוק. למקרא הסעיפים הנ"ל לאור האמור בסעיף 15 הנ"ל, לא יכול להיות ספק כי לעניין מס
11 השבח, כוונת הדיבור "הרואה עצמו מקופח בהודעת שומה" בסעיף 87(א) לחוק היא למוכר החייב
12 בתשלום מס זה ולשומה שהוצאה לו, ורק הוא רשאי להשיג על הודעת השומה. הוא הדין לעניין
13 זכותו של "הרואה עצמו מקופח בהחלטת המנהל" לערור על החלטה לפני ועדת הערר על פי סעיף
14 88 לחוק.

15 צודקת ב"כ המשיב בטענתה כי אין להסיק מסעיף 17(ד) לחוק את המסקנה, כאילו בא להקנות
16 לקונה שהתחייב כלפי המוכר לשלם את מס השבח החל על העסקה, מעמד עצמאי כלפי המשיב
17 כמי שנכנס לנעליו של המוכר. סעיף 17(ד) דן באופן חישוב מס השבח בסיטואציה המיוחדת אשר
18 נוצרה בפרקטיקה במישור החוזי ואין להסיק מהסעיף הנ"ל מסקנה כאילו בא להעניק לקונה
19 מעמד בהשגה לעניין הודעת השומה שהוצאה למוכר כדין או בערר החלטת המנהל. (עמ"ש
20 366/99 וינברג נ' מנהל מס שבח מקרקעין מחוז ת"א (13.2.01)).

21 12. בענייננו, אין עוררין על כך שבהסכם המכר שבמוקד התובענה נקבע כי על כל תשלום יחול מע"מ
22 כדין וכי הסכומים שולמו על ידי המשיב לנתבעים 1 – 2 (ר' סעיפים 10 - 13 ו- 18 לכתב התביעה);
23 סעיף 3.1 להסכם המכר – נספח 1 (עמוד 14) לכתב התביעה). הווי אומר, ככל ששולמו תשלומים
24 למע"מ, הם שולמו על ידי הנתבעים 1 – 2 (ר' נספחים 4 – 5 לכתב התביעה).

25 בנסיבות אלו ובהתאם להוראות החוק והפסיקה - הנתבעים 1 – 2 הם הגורם שחויב בתשלום מס
26 (ככל שכן חויבו). לפיכך, המשיב אינו בעל מעמד המאפשר לו לטעון באופן ישיר כנגד המבקש ביחס
27 לתשלומי המס שבמחלוקת.

28 13. יתר על כן, בהתאם לפסיקה שהובאה לעיל, גם אם המבקש היה בעל מעמד המאפשר לו לנקוט
29 בהליכים בעניין תשלומי המס הנתענים, היה עליו לנקוט בהליכים הקבועים בחוק לצורך בירור
30 טענותיו. ברם, אין עוררין על כך שהמשיב לא נקט בהליכים הקבועים בחוק לצורך בירור טענותיו

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 73354-01-25 חממי נ' בן-אמו ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ביחס לחבות הנטענת במס. משלא נקט המבקש בהליכים הקבועים לצורך בירור טענותיו, אין
2 לאפשר תקיפה עקיפה של החלטות רשויות המס שלא בדרכים הקבועות בהוראות הדין.
- 3 14. אין בידי לקבל את טענת המשיב לפיה הוא רשאי להגיש תביעה עצמאית בעילת עשיית עושר שלא
4 במשפט, מאחר שהמס שבמחלוקת שולם על ידו. ראשית, משום שכפי שהובהר לעיל, המס הנטען,
5 ככל ששולם למבקש, שולם על ידי הנתבעים 1 – 2, הם הגורם החייב בתשלומו. שנית, אני סבור כי
6 יש לקבל את עמדת המבקש לפיה שאלה זו כפופה לסוגיית החבות וטעונה בירור במסגרת מיצוי
7 ההליכים.
- 8 15. לא מצאתי בטענות המבקש אשר להסדר הפשרה שנערך עם הנתבעים 1 – 2, כדי לשנות ממסקנותיי.
9 אין בהסכם האמור משום הצדק לאפשר תקיפה עקיפה של החלטות המבקש, בניגוד לדרך הקבועה
10 בחוק. ככל שהמשיב סבור כי הנתבעים 1 – 2 מפריס את הוראות פסק הדין, יש לנקוט באמצעים
11 המתאימים לעניין זה, בכפוף להוראות כל דין וזאת מבלי להביע כל עמדה לגופן של טענות אלו.
- 12 16. לא מצאתי ממש בטענות המבקש אשר להפרת חובת תום הלב המוגברת החלה על המבקש. טענה
13 זו לא נתמכה בראיה. מעבר לכך, אין בטענה זו משום עילה לאפשר חריגה או עקיפה של הוראות
14 הדין ביחס לאופן שבו ניתן לברר את טיעוני הגורם החייב במס. אין בטענה האמורה כדי לשנות
15 מנקודת המוצא הקבועה בהוראות החוק והפסיקה כפי שהובאו לעיל, לפיהן יש לדחות את התביעה
16 מחמת היעדר יריבות ואי-מיצוי הליכים ואין בה כדי לשלול את עילת סילוק הבקשה על הסף מחמת
17 היעדר סמכות ותקיפה עקיפה.
- 18 17. אין בידי לקבל את עמדת המשיב לפיה הנתבעים 1 – 2 אינם בגדר "עוסק" כהגדרתו בחוק ואין כל
19 הליכים שניתן למצות כלשון החוק. טענה זו לא נתמכה באסמכתה ולא נסתרה עמדת המבקש
20 המעוגנת בהוראות החוק ולפיה החייב בתשלום המע"מ הוא המוכר או נותן השירות, לפי העניין
21 (סעיף 16 לחוק) וכי "עוסק" הוא גם מי שעשה עסקת אקראי (סעיף 1 לחוק).
- 22 18. ביתרת טענות הצדדים לא מצאתי כדי לשנות ממסקנותיי ולאור המקובץ, הבקשה מתקבלת; אני
23 מורה על מחיקת התביעה כנגד המבקש (הנתבע 3); המשיב יישא בהוצאות המבקש בסך כולל של
24 1,500 ₪ אשר ישולמו בתוך 30 ימים; המזכירות תואיל לסגור את התיק.
- 25 19. זכות ערעור כדין.
- 26 ניתנה היום, י"ז תמוז תשפ"ה, 13 יולי 2025, בהעדר הצדדים.
- 27

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"א 73354-01-25 חממי נ' בן-אמו ואח'

תיק חיצוני:

איתי שרון, רשם בכיר